

Flora en fauna BP Crooswijk

Flora- en faunatoets t.b.v. het Bestemmingsplan Crooswijk te Rotterdam

Projectcode

NL.IMRO.0599.BP1086Crooswijk

Datum

12 augustus 2016

Versie

V1

Opdrachtgever

J. Ekkelenkamp (Bureau
bestemmingsplannen)

Paraaf Opdrachtgever:

Opsteller

T. D. Breur MSc.

Paraaf Opsteller:

Collegiale toetser

drs. M. Meijer

Paraaf Toetser:

Samenvatting

Voor Crooswijk wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld (streefdatum eind 2017) welke dient te worden getoetst aan vigerende natuur wet- en regelgeving.

Het nieuwe bestemmingsplan sluit zoveel mogelijk aan bij het voorgaande bestemmingsplan en is vooral conserverend van aard. Door dit conserverende karakter wordt specifiek en uitgebreid onderzoek naar flora en fauna op dit moment niet noodzakelijk geacht. Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw van woningen) dient voorafgaand aan de uitvoering ervan nog wel flora en faunaonderzoek te worden uitgevoerd. Indien er in de toekomst alsnog ontwikkeling gepland worden, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient opnieuw getoetst te worden aan natuurwetgeving. Eventuele benodigde ontheffingen dienen verkregen te zijn voordat met de realisatie van de ontwikkelingen begonnen kan worden.

Voor het bestemmingsplan Crooswijk is alleen de Flora- en Faunawet relevant: De meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebieden (Oude Maas en Boezems Kinderdijk) liggen buiten de invloedssfeer van mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied. De Nieuwe Maas, de Esch en het natuureiland van Brienoord zijn de meest dichtbij gelegen Natuurnetwerk Nederland gebieden. Het bestemmingsplan voorziet echter niet in ontwikkelingen die een ingrijpende impact zullen hebben op deze gebieden. Significante negatieve invloed op de Natuurnetwerk Nederland gebieden als gevolg van de bestemmingsplanwijziging zijn daarom uitgesloten. De volgende beschermde soorten zijn in het plangebied vastgesteld: Zwartsteel, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gierzwaluw en Huismus. Het gebied biedt echter ook potentie voor andere soorten vleermuizen (Laatvlieger, Watervleermuis), en vissoorten zoals de Kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Hiernaast zijn diverse algemene vogelsoorten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen te verwachten.

In het bestemmingsplangebied zijn grofweg drie hoofdgroenstructuren te onderscheiden: de oeverzone de Boezem, Linker Rottekade en Parkzone langs de Boezemsingel en Crooswijkse singel. Door meer structuurvariatie kan deze laatste zone beter gaan functioneren als ecologische corridor. Op termijn is het de verwachting dat de Linker Rottekade tot het verspreidingsgebied van beschermde muurflora zal behoren. Geadviseerd wordt om bij renovatie of nieuwbouw gebouwen geschikt te maken voor medebewoning door vleermuizen, Huismussen, Gierzwaluwen of bijen (natuurinclusief bouwen).

Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, is 'aanvaardbaar' vanuit het oogpunt van de Flora- en Faunawet. Een ontheffing voor de voorgenomen ontwikkelingen is naar verwachting niet nodig.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Planbeschrijving	6
2.1	Plangebied	6
3.	Wetgeving en beleid	8
3.1	Het bestemmingsplan en natuurwetgeving	8
3.2	Aanbevelingen vanuit wetgevend kader	8
3.3	Natuurnetwerk Nederland (EHS en PEHS)	9
3.4	Rotterdamse Natuurkaart	9
3.5	Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	10
4.	Beschrijving natuurwaarden in het plangebied	11
4.1	Algemene beschrijving	11
4.2	Eerder onderzoek	12
4.3	Locatiebezoek	13
4.4	Natuurdatabase Rotterdam	13
4.4.1	Vleermuizen	13
4.4.2	Vogels	13
4.4.3	Vissen	14
4.4.4	Planten	14
4.4.5	Overige soortgroepen	14
4.5	Zorgplicht	14
5.	Gevolgen voor natuurgebieden en flora- en fauna	15
5.1	Beschermde en waardevolle natuurgebieden	15
5.2	Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten	15
6.	Kansen door de ontwikkelingen	16
6.1	Duurzaamheid	16

6.2	Vergroten biodiversiteit	16
7.	Conclusies en aanbevelingen	18
	Literatuurlijst	19
	Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied	20
	Bijlage 2: wetgevende kaders	24

1. Inleiding

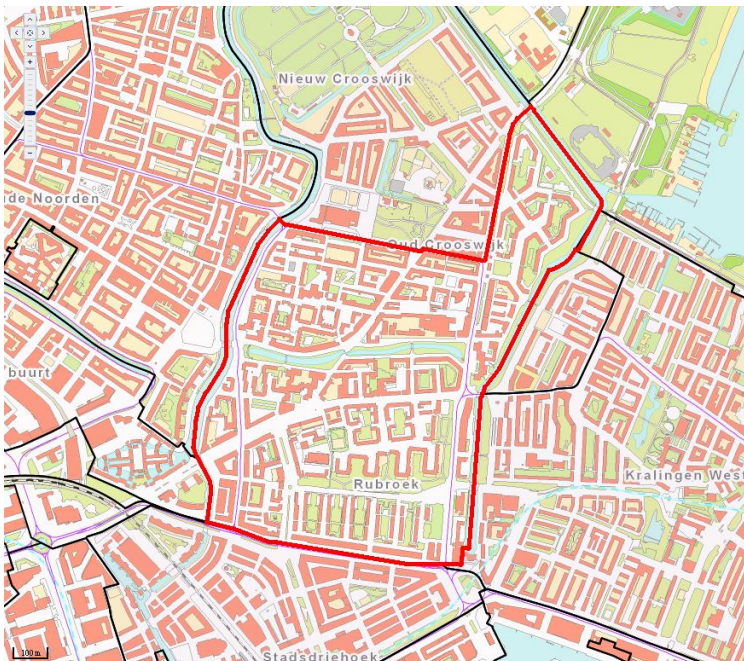
Het nu geldende bestemmingsplan voor Crooswijk zal worden vernieuwd. Het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan gebeurt in het kader van het Meerjarenprogramma actualisering bestemmingsplannen. Een nieuw opgesteld bestemmingsplan of een wijziging of actualisatie van een bestaand bestemmingsplan dient getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren. Het onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen welke natuurwaarden in de huidige situatie binnen het beoogde bestemmingsplan aanwezig zijn en potentiële conflicten die kunnen optreden bij toekomstige ontwikkelingen. Het betreft hier de:

- Juridische kaders: Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet;
- Beleidskaders: Natuurnetwerk Nederland (PEHS), Rotterdams duurzaamheidsbeleid, Rotterdams ecologiebeleid.

2. Planbeschrijving

2.1 Plangebied

Het plangebied gaat over een groot deel van (Oud) Crooswijk en Rubroek en is gelegen tussen de Crooswijksestraat/Pijperstraat, Nieuwe Boezemstraat, Boezem, Oostplein, Goudsesingel en Rotte. In de wijk komt veel sociale woningbouw voor, het betreft hier voornamelijk portiekflats tussen de vier en zes etages hoog. Ook kent het plangebied drie winkelstraten met detailhandel en horeca op de begane grond en gestapelde woningen daarboven. Open water is aanwezig, aan de westzijde van het plangebied zich de Rotte, aan de oostzijde de Boezem. Midden door het bestemmingsplangebied loopt een parkzone met een watergang.

Afbeelding 1 : Het bestemmingsplangebied Crooswijk is met een rode contour weergegeven. Bron: Startnotitie Crooswijk

In het gebied van het nieuwe bestemmingsplan geldt nu het restant van 1 bestemmingsplan:

563 Crooswijk zuid – Jaffa

Vastgesteld: 28-09-2006 goedgekeurd: 04-01-2007 onherroepelijk: 02-03-2007.

Het nieuw op te stellen bestemmingsplan heeft als voornaamste uitgangspunten:

- Detailhandel zo veel mogelijk te concentreren in winkelcentra en winkelstraten, en niet in woonwijken. De Goudsesingel, Jonker Fransstraat en Crooswijkseweg behouden de huidige mogelijkheid voor detailhandel op de begane grond. Buiten deze straten worden de mogelijkheden voor detailhandel beperkt en worden meerdere alternatieve mogelijkheden

geboden, zoals kleinschalige bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen en diverse soorten dienstverlening. In het kader van het bestemmingsplan zal onderzocht worden of locaties tevens voor wonen op de begane grond geschikt zijn.

- Uitbreiding/ontwikkeling horeca

De huidige cafés op de Crooswijkseweg bieden niet de levendigheid die op de Crooswijkseweg gewenst is. Er is voorzichtigheid geboden ten aanzien van hetgeen dat mogelijk gemaakt wordt. Uitbreiding van horeca na 23.00 uur, ook voor bestaande horeca inrichtingen, is niet gewenst.

- Mogelijkheden voor maatschappelijke bestemmingen

In het vorige bestemmingsplan zijn maatschappelijke voorzieningen toegestaan, zonder dat onderscheid wordt gemaakt naar geluidsgevoeligheid. Het nieuwe bestemmingsplan zal dit onderscheid wel maken, gegeven het ontheffingsbeleid en de Wet geluidhinder. Het nieuwe bestemmingsplan zal geluidsgevoelige maatschappelijke voorzieningen (zoals scholen en kinderdagverblijven) op locaties met een hoge geluidsbelasting alleen nog toestaan als deze daar nu al zitten. Daarbij zal ook het gebruik van tuinen ten behoeve van buitenspeelruimte betrokken worden.

- Woningbouwontwikkeling

Woningbouw ontwikkeling in o.a. de Hendrik de Keyserstraat, Hugo de Grootweg en Goudse Weg en de transformatie van diverse voormalige hotels, schoolgebouwen en bedrijfspanden tot woonvoorzieningen.

- Cultuurhistorische aspecten

Het opnemen van de cultuurhistorische waarde van het beschermd stadsgezicht 'Waterproject' in het bestemmingsplan.

De doelstelling van het bestemmingsplan is om in het laatste kwartaal van 2017 een vastgesteld bestemmingsplan voor het gebied te hebben, waarin de kaders voor de gewenste ruimtelijke situatie en de mogelijke ontwikkelingen wettelijk zijn verankerd. Ook worden tussentijds uitgevoerde ontwikkelingen in het nieuwe plan geborgd. Hieronder valt ook de vigerende natuurwetgeving, zoals Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet.

Naar verwachting blijven de bestaande ontwikkelingsmogelijkheden en ruimtelijke flexibiliteit in het nieuwe bestemmingsplan behouden en is er in die zin sprake van een conserverend bestemmingsplan. De doorlooptijd van het nieuwe bestemmingsplan betreft 10 jaar (tot 2028).

Flora en fauna aspecten bij conserverende bestemmingen

Hoewel er sprake is van een conserverende situatie kunnen ruimtelijke activiteiten wel plaats vinden. De term 'conserverend' heeft betrekking op de bestemmingen in soort en oppervlak die niet wijzigen (bv. wonen blijft wonen, bedrijf blijft bedrijf etc.). De sloop van gebouwen om vervolgens nieuwbouw te realiseren of grootschalige renovatie kan echter wel degelijk leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden. Hetzelfde geldt voor het rooien van bomen. Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering dient dan ook altijd onderzoek te worden verricht aan de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten.

3. Wetgeving en beleid

3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving

Naar verwachting treedt per 01-01-2017 nieuwe natuurwetgeving in werking. Deze toets is gebaseerd op de op dit moment (11-08-2016) geldige regelgeving.

De flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet (bijlage 2) kennen geen procedurele vereisten bij het opstellen van ruimtelijke plannen. In de toelichting van het bestemmingsplan dient te worden gemotiveerd dat het plan aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet. Het begrip 'aanvaardbaar' betekent dat bij de uitvoering van het plan een vrijstelling geldt of een ontheffing mogelijk is. Bij vaststelling van het (ontwerp) bestemmingsplan dient deze toetsing aan de Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet dus afgerond te zijn.

Het nieuwe bestemmingsplan Crooswijk heeft een conserverend karakter. Specifiek en uitgebreid onderzoek naar flora en fauna wordt voor dit conserverende deel van het plangebied dan ook niet noodzakelijk geacht in dit stadium. Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw van woningen) dient voorafgaand aan de uitvoering ervan nog wel flora en faunaonderzoek te worden uitgevoerd.

Indien er in de toekomst alsnog ontwikkeling gepland worden, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient opnieuw getoetst te worden aan natuurwetgeving.

Voor het bestemmingsplan Crooswijk is alleen de Flora- en Faunawet relevant. De dichtbijgelegen Natura 2000-gebieden (Natuurbeschermingswet) zijn de Oude Maas en de Boezems Kinderdijk, beiden op ca 10 km afstand tot het bestemmingsplangebied. De in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen kunnen over deze afstand geen significante invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000 gebieden.

3.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om na te gaan in hoeverre nader onderzoek en/of een ontheffing noodzakelijk is bij nieuwe ontwikkelingen, zoals sloop en ingrijpende renovaties, maar ook bij wijzigingen in watergangen/partijen en het rooien van bomen en struiken. Dit dient voorafgaand aan de uitvoering te gebeuren en geldt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht of deze binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Mogelijk worden n.a.v. de voorgenomen ontwikkeling eisen gesteld aan de uitvoering en geldt een compensatieplicht. Het is aan te bevelen hier in een vroeg stadium rekening mee te houden.

Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling altijd de zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en Faunawet.

3.3 Natuurnetwerk Nederland (EHS en PEHS)

Het plangebied is direct gelegen ongeveer 1 km ten noorden van Nieuwe Maas, deze rivier is als waternatuurgebied een onderdeel van Natuurnetwerk Nederland, de vroegere (provinciale) ecologische hoofdstructuur. Verder van het bestemmingsplangebied, ca. 3,5 km ten zuidoosten ligt de Esch en het natuureiland van Brienenoord. Het valt uit te sluiten dat de beperkte ontwikkelingen die door het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt een significant negatieve invloed kunnen hebben deze onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland.

3.4 Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 is door B&W de Rotterdamse Natuurkaart vastgesteld. In dit beleidsinstrument zijn de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur vastgelegd. Ingezet wordt op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. In het kaartgedeelte van de Rotterdamse Natuurkaart is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De Natuurkaart is een instrument om ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen. De kaart geeft kerngebieden waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden en de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met het Natuurnetwerk. De Rotterdamse Natuurkaart signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur. In de Rotterdamse Natuurkaart is geen verbinding gemaakt met het Rotterdamse duurzaamheidsbeleid. De Rotte, aan de westzijde van het bestemmingsplangebied, en de Boezem, aan de oostzijde, zijn in deze natuurkaart opgenomen als waternetwerk. Het groen langs deze waterpartijen is gedefinieerd als groene wijkdooradering. De groene wijkdooradering langs de Rotte sluit noordelijk van het bestemmingsplangebied aan op de Algemene Begraafplaats Crooswijk (natuurparel op Rotterdamse natuurkaart). De groene wijkdooradering langs de Boezem sluit in het noorden aan op het Kralingse bos en de Kralingse plas (ook natuurparel op Rotterdamse Natuurkaart. Zie verder hoofdstuk 5.

Afbeelding 2 : Het bestemmingsplangebied Crooswijk (rood omlijnd) met omliggende groene kerngebieden en verbindingzones. Bron: Natuurkaart Rotterdam

3.5 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

In het Programma Duurzaam 2015 – 2018 zijn 10 duurzaamheidsopgaven geformuleerd. Inzetten op vergroten van de biodiversiteit en ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan de volgende van deze duurzaamheidsopgaven:

- Bevorderen van duurzame gebiedsontwikkeling.
- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering.
- Groener maken van de stad.

4. Beschrijving natuurwaarden in het plangebied

4.1 Algemene beschrijving

Het bestemmingsplangebied ligt direct ten noorden van het centrum van Rotterdam en heeft zodoende een dicht stedelijk karakter. De bebouwing bestaat voornamelijk uit hoogbouw (overwegend 4-6 laags) met platte daken. Langs de boezemsingel bevinden zich enkele herenhuizen met schuine daken met dakpannen, in het zuidelijk deel van het bestemmingsplangebied bevinden zich meerdere laags bouwblokken met eveneens schuine dakpannen daken. Dit biedt potentie voor gebouwbroeders zoals de huismus, gierzwaluw en spreeuw (zie 4.4.2). De overige bebouwing in het bestemmingsplangebied is overwegend alleen geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (zie 4.4.1).

Het groen centraal in de bebouwde omgeving bestaat voornamelijk uit laanbomen (vooral bestaand uit Linde en Robinia), kleine plantsoenen (vooral bestaand uit Liguster, Hondсроos en Spaanse aak), en kort gemaaide gazonnen.

In het bestemmingsplangebied zijn grofweg drie hoofdgroenstructuren te onderscheiden:

- Oeverzone de Boezem

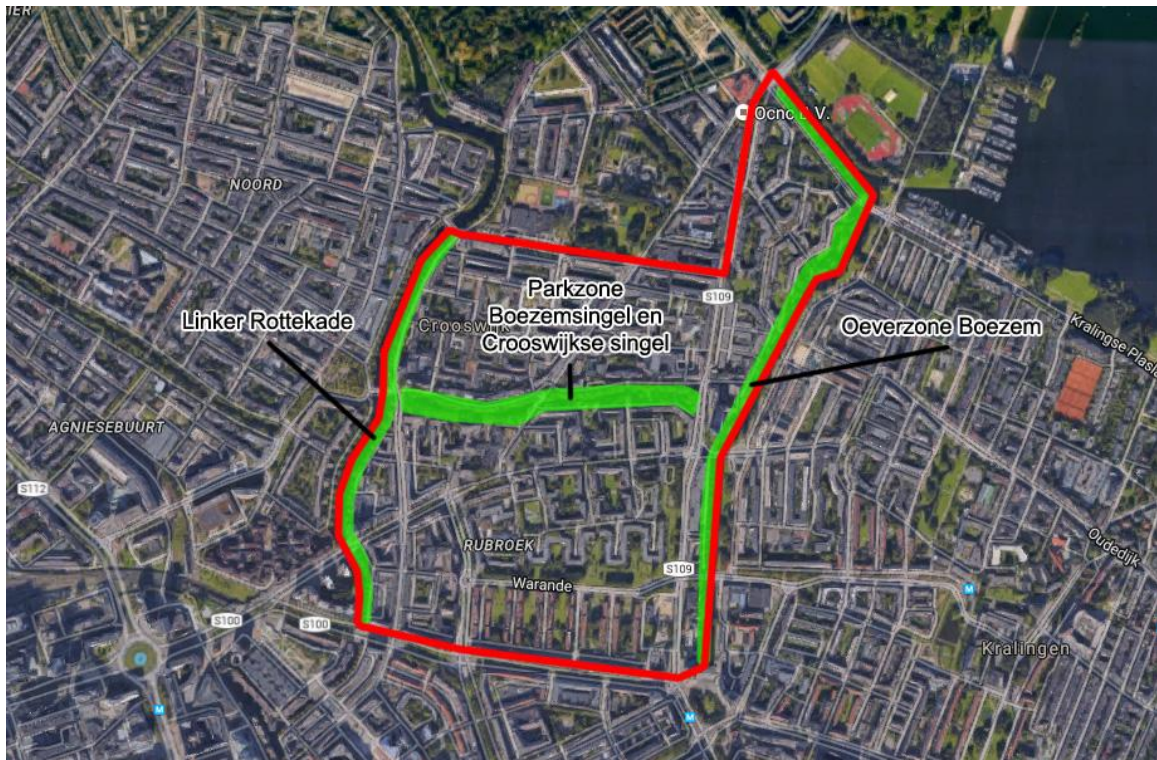
Langs het bestemmingsplangebied is de Boezem voorzien van een lage houten beschoeiing en heeft een stenige bodem met weinig onderwaterplanten. Op diverse plekken is de oeverzone dicht begroeid met riet, hetgeen dekking en nestgelegenheid biedt aan watervogels. De vegetatie langs de Boezem bestaat hoofdzakelijk uit soorten welke kenmerkend zijn voor voedselrijke omstandigheden zoals: Gewone berenklauw, Grote klit, Brandnetel, Perzikkruid, Bijvoet en Akkerdistel. Meer in de oever groeit onder andere Wolfspoot, Kattenstaart, Bitterzoet en Watermunt. Op de grasvelden langs de oever staan enkele eiken en zeer grote populieren en esdoorns. Deze oude esdoorns bevatten zichtbare holtes (potentie voor boombewonende vleermuizen). In het noorden sluit deze zone aan op het Kralingse bos.

- Linker Rottekade

Langs deze kade staat een laan van zeer grote platanen. Met uitzondering van de laanbomen is deze kade geheel bestraat. In het noorden sluit deze zone aan op de Crooswijkse begraafplaats, de bomenlaan vormt hierdoor mogelijk een belangrijke vliegroute voor vleermuizen. De kadewand heeft potentie voor beschermde muurflora, zie 4.4.4.

- Parkzone langs de Boezemsingel en Crooswijkse singel:

Dwars door het bestemmingsplangebied ligt een lange waterpartij welke voorzien is van een zeer lage houten beschoeiing. De waterpartij is omzoomd door een brede grasstrook waarop zich aan weerszijden een bomenlaan van zeer grote platanen bevindt. Het gras wordt zeer kort gehouden en er is vrijwel geen oevervegetatie op een paar rietplukjes na. Deze zone verbindt de Rottekade met de oeverzone van de Boezem.

Afbeelding 3: Het bestemmingsplangebied (rood omlijnd) Crooswijk met daarin aangegeven de belangrijkste groenzones (groen gearceerd). Bron: Google Maps

4.2 Eerder onderzoek

Rondom het bestemmingsplangebied zijn in het verleden verschillende relevante onderzoeken uitgevoerd. Echter, onderzoeken ouder dan 3 jaar worden niet meer als niet actueel opgevat, in uitzonderingsgevallen is dit 5 jaar.

De onderzoeken in de omgeving van het bestemmingsplangebied zijn allen gedateerd maar bevatten desalniettemin relevante informatie met betrekking tot het voorkomen van van vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen, vleermuizen en beschermde muurflora in de omgeving van het plangebied:

- Aanvullend onderzoek vogels in het kader van de Flora- en faunawet, Nieuw Crooswijk, Rotterdam. Rapportnummer: 20130107. Ecoresult, 2013
- Activiteitenplan / Projectomschrijving tbv. Aanvraag ontheffing Flora- en Faunawet. Gemeente Rotterdam, 2012
- Flora en fauna Kralingen-West Flora- en faunatoets t.b.v. het Bestemmingsplan Kralingen-West te Rotterdam. Gemeente Rotterdam, 2012
- Vleermuizenonderzoek Zwaanalskade, Bureau Stadsnatuur Rotterdam. 2011
- Notitie Quickscan flora en fauna Rottekade, Gemeente Rotterdam 2011

4.3 Locatiebezoek

In opdracht van de Gemeente Rotterdam is door een deskundig ecooloog van Ecoresult op 10 augustus het bestemmingsplangebied globaal bekeken op aanwezigheid en potenties voor beschermde soorten en de algehele natuur kwaliteit en kwantiteit (zie bijlage 1 voor fotos). De bevindingen van dit veldbezoek komen terug in de algemene beschrijving in hoofdstuk 4.1. Daar waar het soort specifieke bevinden betreft zijn deze additioneel opgenomen in de paragrafen van de natuurdatabase Rotterdam, 4.4.1 t/m 4.4.5.

4.4 Natuurdatabase Rotterdam

Voor een verdere indicatie van natuurwaarden is gebruik gemaakt van de database Natuur op GISWEB. Hierin zijn alle waarnemingen flora en fauna opgenomen binnen gemeente Rotterdam van de afgelopen jaren (2008-2013). Uit de database blijkt dat binnen het bestemmingsplangebied enkele beschermde soorten zijn aangetroffen (zie komende paragrafen). Behalve waarnemingen van in de Flora en Faunawet beschermde soorten planten en dieren zijn in de natuurdatabase ook waarnemingen van rodelijstsoorten opgenomen. Rodelijstsoorten zijn niet strikt beschermd middels de Flora en Faunawet. Het zijn soorten die in Nederland bedreigd zijn. Rode lijst soorten zijn indicatief voor hogere natuurwaarden.

4.4.1 Vleermuizen

In en om het plangebied zijn veel waarnemingen gedaan van de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis. Van deze soorten zijn tevens paarverblijfplaatsen in het bestemmingsplangebied bekend. Het is zeer aannemelijk dat dit een verre van compleet beeld schetst, in dit stedelijk gebied zou ook de Laatvlieger voorkomen. Vrijwel alle bebouwing in het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Veel gevels bevatten open stootvoegen welke toegang verschaffen tot de spouwmuren waar vleermuizen graag verblijven. Hier is potentie voor winterverblijfplaats, zomerverblijfplaats en kraamverblijfplaats. Hiernaast zijn er diverse zeer grote en oude bomen aanwezig in het bestemmingsplangebied welke holtes bevatten. Hoewel deze bomen veelal op drukke plekken bevinden is aanwezigheid van boombewonende soorten niet uit te sluiten. De watervleermuis en Rosse vleermuis zijn in de directe omgeving van het bestemmingplangebied aangetroffen. Het is daarnaast aannemelijk dat het plangebied ook als vliegroute functioneert. De in hoofdstuk 4.1 benoemde groenzones vormen naar waarschijnlijkheid de belangrijkste vliegroutes in het gebied. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes zijn door de Flora- en faunawet strikt beschermd.

4.4.2 Vogels

De Huismus en Gierzwaluw zijn in het bestemmingsplangebied waargenomen rondom de bebouwing tussen de Herman Robbersstraat de Warande. De dakpannen daken van deze bouwblokken bieden voor beide soorten geschikte nestgelegenheid. Functioneel leefgebied van de huismus is in mindere mate aanwezig doordat de ligusterhagen over het algemeen te laag zijn (ca. 1 meter hoog), op enkele plekken is genoeg struweel aanwezig (o.a. hoge liguster en taxus struiken), en vermoedelijk bevinden de nesten van de huismus zich in de meest nabijgelegen bouwblokken. Ook de herenhuisen langs de Boezemsingel bieden potentie voor huismus (zowel nestgelegenheid als functioneel leefgebied). Ook de Spreeuw staat bekend als gebouwbouwer

en kan in het plangebied voorkomen. De Spreeuw is een categorie 5-vogelsoort: de nesten zijn beschermd tenminste op het moment dat ze in gebruik zijn. Hiernaast kunnen algemene boom-, struweel- en gebouwbewonende vogelsoorten in het bestemmingsplangebied verwacht worden.

4.4.3 Vissen

Er zijn geen complete gegevens bekend van de zijn diverse vissoorten in het bestemmingplangebied. Wel zijn er vanuit de directe omgeving waarnemingen bekend van Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad (Kralingse plas). Ook in het bestemmingplangebied is kans op deze soorten aangezien de waterpartijen op het bestemmingplangebied in directe verbinding staan met de waterpartijen waar deze soorten zijn aangetroffen. Hiernaast bestaat er kans op de kroeskarper (rode lijst, kwetsbaar).

4.4.4 Planten

Gezien het hoog stedelijke karakter van het bestemmingsplangebied bestaat voornamelijk potentie voor beschermde muurflora. Op de kademuren van de Linker Rottekade zijn in het verleden beschermde soorten muurflora aangetroffen zoals Tongvaren en Zwartsteel. In 2013 zijn deze kademuren vanwege hun slechte staat gerenoveerd en zijn diverse groeiplaatsen verloren gegaan. De nieuwe kademuur is echter dusdanig ingericht dat er op termijn weer geschikt klimaat ontstaat voor deze varens. In het zuiden van het bestemmingsplangebied tussen de Warande en de Herman Robbersstraat bevindt zich ook geschikt habitat voor muurflora. Daar waar de Frans Coenenstraat de bouwblokken doorsnijdt ontstaat er op de kopse gevels een geschikt muurflora klimaat (vochtige schaduwhoekjes). Hier groeien op diverse kopse gevels muurvarens en tenminste één exemplaar van Zwartsteel.

4.4.5 Overige soortgroepen

De Steenmarter verspreidt zich steeds verder over het westen van Nederland en er zijn afgelopen jaren diverse meldingen uit Rotterdam gekomen. Het nabijgelegen Kralingse bos biedt geschikte habitat voor deze soort, vanuit hier zou de steenmarter incidenteel ook het bestemmingsplangebied kunnen bezoeken. Er zijn geen waarnemingen bekend van overige beschermde soorten in het bestemmingsplangebied en deze worden op basis van habitatsvereisten ook niet verwacht.

4.5 Zorgplicht

Naast een aantal strikt beschermde soorten zijn ook meer algemene soorten te verwachten, zoals kleine zoogdieren (Mol, Egel, diverse muizensoorten), algemene amfibieën (Gewone pad, Bruine kikker) en algemene vissoorten. Hiervoor geldt de Zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en Faunawet.

5. Gevolgen voor natuurgebieden en flora- en fauna

5.1 Beschermde en waardevolle natuurgebieden

Het dichtst bijgelegen onderdeel van Natuurnetwerk Nederland is de Nieuwe Maas, ca. 3,5 km ten zuidoosten ligt de Esch en het natuureiland van Brienenoord. Het bestemmingsplan voorziet echter niet in ontwikkelingen die ingrijpende impact zullen hebben op deze NNN gebieden. Door dit bestemmingsplan zullen de ruimtelijke structuur van het plangebied niet veranderen. Het bestemmingsplan voorziet niet in een ander beheer, onderhoud, gebruik en ruimtelijke inrichting. Significante negatieve invloed op de meest nabijgelegen NNN gebieden als gevolg van de bestemmingsplanwijziging zijn daarom uitgesloten. Indien ontwikkelingen worden voorzien die afwijken van het bestemmingsplan dient het effect hiervan op beschermde en waardevolle gebieden te worden getoetst.

5.2 Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten

De gevolgen voor de aanwezige beschermde flora en fauna door toekomstige, nu nog niet voorziene werkzaamheden die passen binnen de bestemmingen (zoals sloopwerkzaamheden, ingrijpende renovatie, het herinrichten van openbaar groen of werkzaamheden aan watergangen) dienen voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden getoetst te worden. In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in (potentieel) aanwezige beschermde en rode-lijst soorten.

6. Kansen door de ontwikkelingen

6.1 Duurzaamheid

Aan de duurzaamheidsopgaven uit het Programma Duurzaam kan vanuit ecologie op de volgende manier een bijdrage worden geleverd:

- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Bij een grotere stedelijke biodiversiteit neemt de kans op plagen of ziekten door de verandering van het klimaat af omdat het ecologisch systeem dan beter gebufferd is tegen schommelingen. Goede ecologische verbindingen zijn daarom van belang zodat soorten bij klimaatverandering kunnen migreren naar andere plekken in de stad. Bij het ontbreken van ecologische verbindingen kunnen soorten uit het stedelijke ecosysteem verdwijnen omdat ze geen nieuwe biotoop kunnen bereiken. In hoofdstuk 4.1 zijn de belangrijkste groenzones aangegeven. Op heeft moment is de oeverzone de Boezem de hoogste ecologische kwaliteit, vanwege de wat ruigere oevervegetatie met hier en daar een brede rietzoom. De parkzone langs de Boezemsingel en Crooswijkse singel zou verbeterd kunnen worden door wat meer lage struwelen te realiseren en wat verruiging van oevervegetatie toe te staan. Hierdoor wordt deze zone met name voor grondgebonden zoogdieren en vogels aantrekkelijker. De Linker Rottekade kan op termijn, naast vleermuisvliegroute, ook een belangrijke zone worden voor de verspreiding van beschermde muurflora.
- Groener maken van de stad. Gezien het hoogstedelijke karakter van het bestemmingsplangebied liggen de voornaamste kansen voor meer groen in de toepassing van groene gevels. Dit kan met name voor insecten en vogels meer leefgebied creëren. Hiernaast kan men door te kiezen voor de toepassing van groene daken en gevelgroen met soortenrijke samenstellingen zowel een bijdrage leveren aan de vergroening van de stad als aan de biodiversiteit in de stad.

6.2 Vergroten biodiversiteit

Gebouwbewonende vleermuizen hebben veel mogelijkheden voor verblijfplaatsen in het bestemmingsplangebied. Voor gebouwbewonende vogelsoorten is dat nog niet het geval. Hierom liggen er kansen bij nieuwbouw. Tegen zeer geringe kosten is nieuwbouw met pannendaken geschikt te maken voor medebewoning door dieren zoals gebouwbewonende Huismussen, en Gierzwaluwen. Bij gebouwen hoger dan 5 woonlagen, die voor de Huismus minder aantrekkelijk zijn, kunnen nog wel succesvolle voorzieningen voor Gierzwaluwen gerealiseerd worden. Ook bij de renovatie van bestaande gebouwen zijn voorzieningen voor Huismussen en Gierzwaluwen makkelijk te treffen. Tevens maakt het Bouwbesluit 2012 (artikel 3.69, lid 2) het mogelijk om stootvoegen te realiseren welke voor vleermuizen toegankelijk zijn.

Bij nieuwbouw met platte daken kan bovendien overwogen worden groene daken toe te passen. Bij voorkeur wordt gekozen voor een soortenrijke beplanting. Groene daken dragen zo bij aan een gezonde stedelijke bijenstand en vergroten de soortenrijkdom in de wijk.

Naast nestgelegenheid is het voor de huismus essentieel dat hier ook functioneel leefgebied in de directe omgeving van de nestplaats voor handen is. Dit kan in sommige gevallen (Herman

Robbersstraat, Warande) vrij simpel gedaan worden door lage ligusterhagen te laten doorgroeien tot hoge hagen (ca. 2 meter) of door nieuw dicht struweel aan te planten.

Het huidige groen bestaat voornamelijk uit gazon of bomen, veel dieren hebben echter ook beschutting aan lagere groenstructuren zoals bosjes en struwelen. Door meer structuurvariatie aan te brengen in het huidige groen kan de biodiversiteit dus verhoogd worden.

Drijvende eilanden zijn een alternatieve mogelijkheid om de biodiversiteit in de Rotte. Hiermee kan de ecologische waarde van deze watergang aanzienlijk worden vergroot. Op deze eilanden kan zich zowel boven als onder water een natuurlijke vegetatie ontwikkelen. In het water profiteren vissen en macrofauna van de eilanden, tevens kunnen de eilanden broedgelegenheid bieden aan algemene watervogels zoals de fuut en meerkoet. Deze eilanden kunnen zodoende functies vervullen van een ecologische schuine oever, hierdoor kunnen de kademuren in huidige vorm behouden blijven en zo optimaal mogelijk functioneren als habitat voor muurflora.

7. Conclusies en aanbevelingen

- De volgende beschermde soorten zijn in het plangebied vastgesteld: Zwartsteel, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gierzwaluw en Huismus. Het gebied biedt echter ook potentie voor andere soorten vleermuizen (Laatvlieger, Watervleermuis) en vissoorten zoals de Kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Hiernaast zijn diverse algemene grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen te verwachten. Let op: de vogellijst is niet uitputtend.
- De bestemmingsplanwijziging heeft geen invloed op de meest nabij gelegen onderdelen van Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000 gebieden.
- Het bestemmingsplan voorziet niet in een ander beheer, onderhoud, gebruik en ruimtelijke inrichting. De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de provinciale Verordening Ruimte (in het kader van het Natuurnetwerk Nederland) wordt niet door dit bestemmingsplan overtreden.
- Indien ontwikkelingen worden voorzien die afwijken van het bestemmingsplan dient het effect hiervan op beschermde en waardevolle gebieden en beschermde en aandachtsoorten te worden onzerzocht en getoetst.
- Ontwikkelingen die binnen bestaande bestemmingen plaats vinden dienen op projectniveau getoetst te worden aan de relevante natuurwetgeving. Geadviseerd wordt om bij renovatie of nieuwbouw gebouwen geschikt te maken voor medebewoning door vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen of bijen (natuurinclusief bouwen).
- Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, is 'aanvaardbaar' vanuit het oogpunt van de Flora- en Faunawet.

Literatuurlijst

Literatuur:

- 1) Boon, L. *Aanvullend onderzoek vogels in het kader van de Flora- en faunawet, Nieuw Crooswijk, Rotterdam. Rapportnummer: 20130107. Ecoresult, Dordrecht 2013*
- 2) Meijer, M. *Activiteitenplan / Projectomschrijving tbv. Aanvraag ontheffing Flora- en Faunawet. Gemeente Rotterdam, 2012*
- 3) Oosters, M. *Quicksan Flora en fauna Bestemmingsplan Jaffa-West, Gemeente Rotterdam, 2010*
- 4) Volman, R. *Startnotitie bestemmingsplan Crooswijk. Gemeente Rotterdam, 2016*

Internetsites:

www.minlnv.nl

www.gis.rotterdam.nl/gisweb2

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

<http://rotterdam.maps.arcgis.com/apps/Viewer/index.html?appid=a04fcc63c77945c7b8d207ecd0b2fa5e>

<https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-regelgeving>

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied

Oeverzone van de Boezem

Parkzone langs de Boezemsingel en Crooswijkse singel

Linker Rottekade

Woningen met potentie voor huismus langs Boezemsingel

Woningblokken met potentie voor huismus en gierzwaluw tussen de Herman Robbersstraat de Warande

Langs de Frans Coenenstraat bestaat er op de kapse gevels een geschikt muurflora klimaat met o.a. muurvaren en zwartsteel.

Het grootste deel van de bebouwing binnen het bestemmingsplangebied is uitsluitend geschikt voor vleermuizen. Geschikte openingen voor vleermuizen zijn bijvoorbeeld de open stootvoegen boven de latijen welke toegang verschaffen tot de spouwmuur.

Bijlage 2: wetgevende kaders

Naar verwachting zal per 1 januari 2017 nieuwe wetgeving van kracht worden.

Natuurbeschermingswet

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora- en fauna kunnen op basis van Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober van kracht is geworden. Hierin zijn ook de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten opgenomen. Van initiatieven in de omgeving van deze gebieden dient te worden vastgesteld in hoeverre er externe werking kan optreden met mogelijk significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen. Het betreft hier de kwaliteit van de natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten. Hieronder vallen ook activiteiten die een verstoring kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Een passende beoordeling is verplicht indien er door de ontwikkelingen niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten kunnen optreden. Aangezien een passende beoordeling een flinke verdiepingsslag inhoudt (met kwantitatieve berekeningen) moet zo vroeg mogelijk aangetoond worden dat er geen sprake is van significante effecten. De noodzaak tot een passende beoordeling vervalt dan.

Flora- en Faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en Faunawet geregeld. Het doel van deze wet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. In Nederland komen ongeveer 35.000 planten- en diersoorten voor. Daarvan zijn er ongeveer 1.300 wettelijk beschermd onder de flora- en faunawet, variërend van zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen tot flora, insecten en schaaldieren. De flora- en faunawet kent zowel verbodsbepalingen als een zorgplicht. Voor verschillende categorieën soorten en verschillende activiteiten zijn vrijstellingen of ontheffingen van deze verbodsbepalingen mogelijk. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende vier groepen: algemeen (tabel 1), overige (tabel 2), strikt beschermd (tabel 3) en vogels.

1. algemene beschermde soorten: hiervoor geldt ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een vrijstelling mits de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast;
2. strikt beschermde soorten: voor soorten die minder algemeen zijn geldt een strikter beschermingsregime. Vrijstelling is mogelijk indien op basis van een goed gekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing wordt alleen verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige instandhouding van de soort;
3. zeer strikt beschermde soorten: voor zeldzame, (zeer) bedreigde soorten die ook in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen bij opzettelijke verstoring. Voor bestendig beheer en gebruik geldt wel een vrijstelling voor een aantal verbodsbepalingen mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dit is uitsluitend van toepassing op soorten die niet vermeld zijn op de habitatrichtlijn. Indien niet volgens een gedragscode kan worden gewerkt en/of

er sprake is van soorten van de habitatrictlijn dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Een zware toets, waarin nauwkeurig de verwachte effecten en maatregelen worden beschreven is vereist om de ontheffing te verkrijgen. Indien mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen);

4. vogels: vogels worden veelal binnen de flora- en faunawet als aparte groep beschouwd. Dit aangezien alle inheemse vogels op het grondgebied van de EU beschermd zijn. In de praktijk betreft het vooral de bescherming van actieve nesten van vogels, die gedurende de broedperiode (globaal van maart t/m juli) niet mogen worden vernield, verstoord of verwijderd. Voor sommige vogelsoorten geldt dat nesten ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. Hieronder vallen roofvogels, die jaarrond gebruik maken van hun nesten. Hetzelfde geldt voor nesten van vogels als de gierzwaluw en huismus die elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren om te broeden. Overigens zijn niet alle jaarrond beschermde vogels even strikt beschermd. In de gewijzigde lijst (augustus 2009) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit wordt onderscheid gemaakt in categorie één t/m vijf. De laatste categorie (vijf) is bedoeld voor soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding momenteel niet kritisch is, maar die wel aandacht behoeven indien er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grote delen van het leefgebied verdwijnen. Indien bij een ruimtelijke ontwikkeling een jaarrond beschermde vogel in het geding is (bv. een gierzwaluw of sperwer) moet gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is moet een mitigatieplan worden opgesteld en voorgelegd aan het bevoegde Ministerie. Indien mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen).

Zorgplicht

Naast verbodsbepalingen geldt de zorgplicht ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Artikel 2 van de Flora- en Faunawet formuleert de algemene zorgplicht als volgt:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;
- Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- De zorgplicht is altijd, voor iedereen en in alle gevallen van toepassing.